

Evaluarea impactului asupra investițiilor realizate în județul Maramureș asupra dezvoltării rurale

Assessment of the Impact of Investments Made in Maramureș County on Rural Development

Maria Carina Grosu¹, Alina Florentina Gheorghe², Alexandra Marin³

¹ Faculty of Agrifood and Environmental Economics, Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Romania; grosuaria21@stud.ase.ro

² Faculty of Agrifood and Environmental Economics, Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Romania; gheorghealina20@stud.ase.ro

³ Faculty of Agrifood and Environmental Economics, Bucharest University of Economic Studies, Bucharest, Romania; marin4alexandra24@stud.ase.ro

Rezumat: Această lucrare își propune să evalueze impactul investițiilor realizate prin PNDR în județul Maramureș, un teritoriu cu structură preponderent rurală și agricultură activă, în perioada 2015-2024. Articolul este structurat în trei direcții principale: analiza bibliometrică a literaturii de specialitate pe tema investițiilor și a dezvoltării rurale (realizate prin platforma Web of Science, pentru perioada 2010-2025 și cu ajutorul software-ului Vosviewer), evaluarea distribuției proiectelor finanțate în județ (în funcție de ani, măsuri și valori), precum și analiza corelațiilor dintre volumul investițiilor și indicatori agricoli (producția vegetală, producția animală) și nivelul de mecanizare (parc de tractoare).

Cuvinte cheie: investiții; dezvoltare rurală; analiză

Abstract: This paper aims to evaluate the impact of investments made through PNDR in Maramureș County, a territory with a predominantly rural structure and active agriculture, during the period 2015-2024. The article is structured in three main directions: bibliometric analysis of the specialized literature on investments and rural development (carried out through the Web of Science platform, for the period 2010-2025 and using the Vosviewer software), evaluation of the distribution of projects financed in the county (depending on years, measured and values), as well as analysis of the correlations between the volume of investments and agriculture indicators (crop and animal production) and the level of mechanization (tractor fleet).

Keywords: investments; rural development; analysis

Clasificare JEL: O18, Q10, Q18

Clasificare REL: 15B, 15E, 20I

Introducere

Dezvoltarea rurală constituie al doilea pilon al Politicii Agricole Comune (PAC), fiind susținută financiar prin mecanisme precum Fondul European Agricol pentru Dezvoltarea Rurală (FEADR) și este gestionat la nivel național prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). În România, aceste investiții au vizat reducerea disparităților dintre mediul urban și rural, modernizarea agriculturii și creșterea calității vieții în zonele defavorizate.

Județul Maramureș, situat în nordul României și delimitat la nord de granița cu Ucraina, se remarcă printr-un relief predominant montan (43%) și forestier, cu o rețea hidrografică densă și un climat continental cu influențe montane. Caracterul său rural este accentuat de structura administrativă (63 de comune și 226 sate) și de economia locală tradițional agricolă, fapt ce justifică alegerea acestui teritoriu pentru analiza impactului investițiilor în dezvoltarea rurală, conform datelor furnizate de Direcția Județeană de Statistică Maramureș (INSSE, 2024).

1. Revizuirea literaturii de specialitate și analiza bibliometrică

1.1. Cadrul teoretic

Dezvoltarea rurală reprezintă un pilon esențial al politicii agricole comune (PAC), vizând sprijinirea zonelor rurale din perspectiva sustenabilității economice, sociale și de mediu. Aceasta este finanțată prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și urmărește priorități precum creșterea competitivității agriculturii, protejarea resurselor naturale, coeziunea teritorială și incluziunea socială. (Comisia Europeană, 2024)

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) reprezintă principalul instrument prin care România beneficiază de sprijin financiar nerambursabil din partea UE și a Guvernului României pentru modernizarea și dezvoltarea mediului rural. Finanțat prin FEADR, PNDR urmărește susținerea agriculturii, dezvoltarea întreprinderilor rurale, diversificarea economică și creșterea calității vieții în zonele rurale. În perioada de programare 2021-2027, bugetul total destinat este de aproximativ 3,26 miliarde euro. Programul include intervenții dedicate instalării tinerilor fermieri, sprijin pentru microîntreprinderi, investiții în infrastructură rurală, digitalizare, protecția mediului și cooperare agricolă, având ca scop creșterea competitivității și reducerea decalajelor teritoriale. (Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, 2024)

1.2. Analiza bibliometrică

Analiza bibliometrică reprezintă o abordare structurată utilizată pentru examinarea literaturii științifice cu scopul de a evidenția tendințele, tiparele de publicare și influența în cadrul unui domeniu de cercetare. Aceasta presupune colectarea, procesarea și interpretarea datelor de baze științifice, fiind tot mai des folosită ca alternativă sau completare la revizuirile sistematice ale literaturii. (Passas, 2024)

Analiza bibliometrică a fost realizată utilizând platforma Web of Science, pentru perioada 2010-2025. Căutarea bibliografică a fost efectuată în baza de date Web of Science, utilizând expresia "rural development" AND investment AND (EU OR Romania)", ceea ce a permis identificarea articolelor relevante pe tema investițiilor în dezvoltarea rurală în context european și național. În total, au fost obținute 487 de articole științifice. Ulterior, datele extrase au fost prelucrate cu ajutorul software-ului VOSviewer, în care au fost analizate rețelele de cuvinte cheie și distribuția geografică a publicațiilor. Au fost selectate pentru analiză doar cuvintele cheie menționate de cel puțin 5 ori și țările cu un minim de 5 publicații.

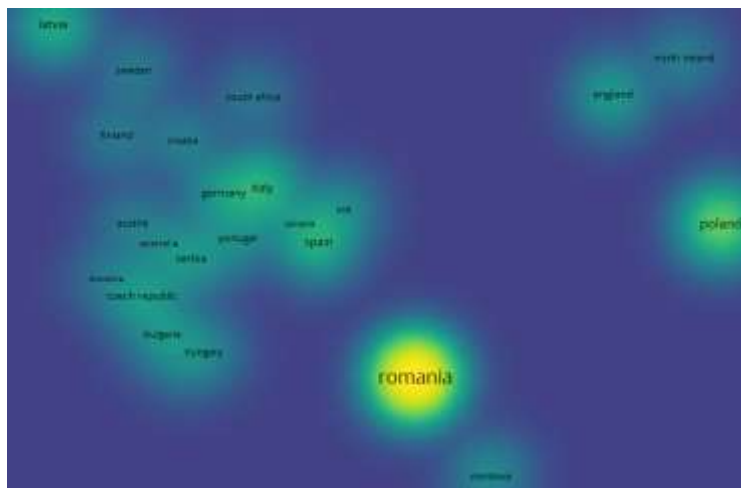

Figura 3. Distribuția publicațiilor pe țări în funcție de numărul de apariții
Sursa: Conceptualizare proprie pe baza informațiilor furnizate de platforma Web of Science

Analiza distribuției geografice a publicațiilor arată că România deține cea mai mare pondere (43,94%), urmată la o distanță semnificativă de Polonia (10,68%), Italia (6,16%), Spania și Letonia (5,75%). Aceste date evidențiază un interes mai mare în Europa Centrală și de Est.

Figura 4. Domeniile de cercetare predominante conform clasificării Web of Science
Sursa: Web of Science Analyze Results

Publicațiile sunt concentrate în principal în domeniul “Agricultural Economics and Policy” (43,33%), urmat de Economics “12,94%), “Regional and Urban Planning” (10,06%) și “Environmental Studies” (9,24%). Această distribuție evidențiază caracterul interdisciplinar al cercetării, situată la intersecția politicilor agricole, economiei regionale și sustenabilității.

2. Analiza investițiilor realizate prin PNDR în cadrul județului

Capitolul urmărește evidențierea principalelor caracteristici ale proiectelor finanțate prin PNDR în județul Maramureș, utilizând date privind localizarea, anul de selecție, măsura de sprijin și valorile contractare și plătite. Analiza este susținută de reprezentări grafice care sintetizează distribuția investițiilor în dinamică temporală, pe măsuri și în funcție de valoarea medie a proiectelor.

2.1. Numărul și valoarea proiectelor pe parcursul sesiunilor de finanțare din județ

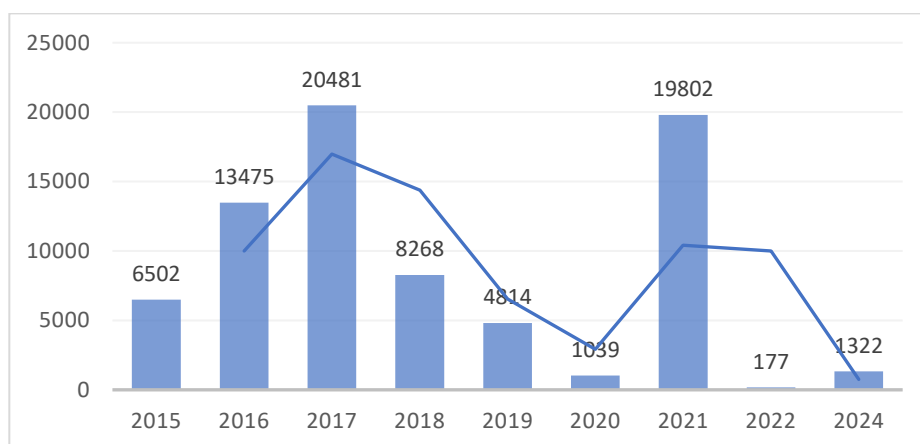

Figura 2.1.1 Numărul proiectelor pe parcursul anilor (sesiunilor de finanțare) din județ
Sursa: Conceptualizare proprie pe baza informațiilor furnizate de AFIR

Între 2015 și 2024, numărul proiectelor PNDR în județul Maramureș a cunoscut un maxim în 2017 și 2021, urmat de un declin semnificativ după anul 2021, cel mai probabil cauza fiind tranziția către o nouă politică agricolă și reducerea temporară a fondurilor disponibile.

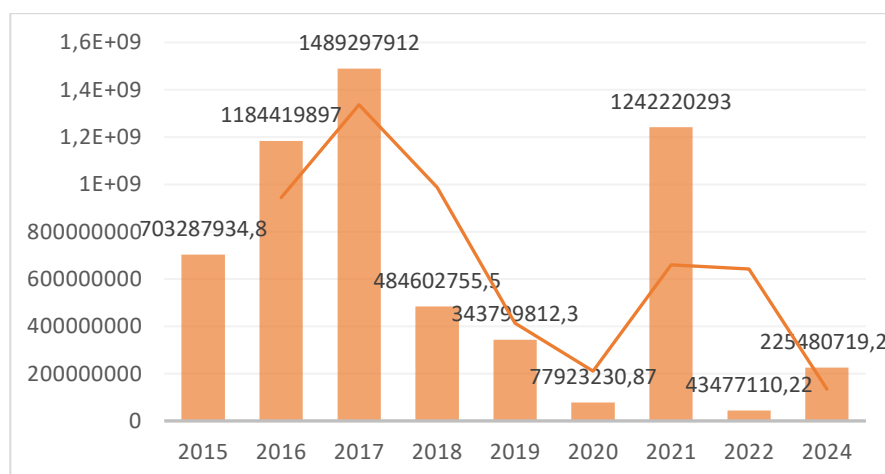

Figura 2.1.2 Valoarea proiectelor pe parcursul anilor (sesiunilor de finanțare) din județ
Sursa: Conceptualizare proprie pe baza informațiilor furnizate de AFIR

În perioada 2015-2024, în județ au fost contractate proiecte în valoare de 5,79 miliarde lei, cu vârfuri de absorbție în 2017 (1,48 miliarde lei) și 2021 (1,24 miliarde lei). După un minim în 2020 (77 milioane lei), asociat pandemiei și tranziției către noile politici, valorile au rămas reduse în 2022-2024, marcând întârzierea accesării fondurilor.

2.2. Numărul și valoarea proiectelor în funcție de măsurile finanțate din județ

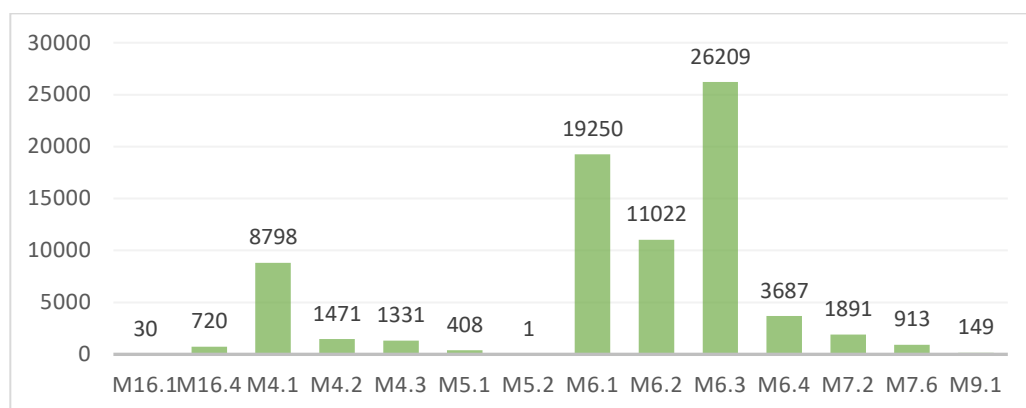

Figura 2.2.1 Numărul proiectelor în funcție de măsurile finanțate din județ

Sursa: Conceptualizare proprie pe baza informațiilor furnizate de AFIR

În județul Maramureș, peste 70% din proiectele contractate s-au concentrat pe Măsurile 6.3 (Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici) și 6.1 (Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri), cu 34,5% și, respectiv, 25,4% din total. Măsura 4.1 (Investiții în exploatații agricole) a reprezentat 11.6%, în timp ce celelalte intervenții au avut o pondere marginală (sub 5%), evidențiind o orientare clară spre sprijinirea fermelor mici și a tinerilor beneficiari.

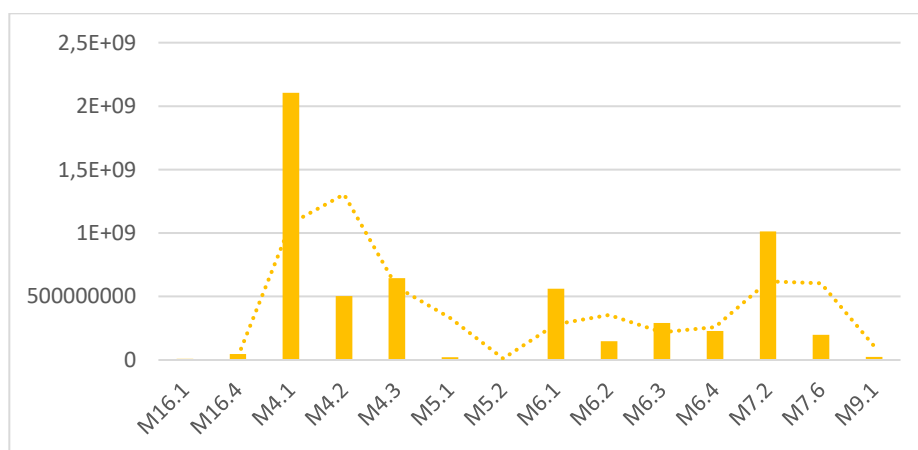

Figura 2.2.2 Valoarea proiectelor în funcție de măsurile finanțate din județ

Sursa: Conceptualizare proprie pe baza informațiilor furnizate de AFIR

Din totalul de 5,79 miliarde lei contractați, cea mai mare parte a fondurilor a fost absorbită prin Măsura 4.1 (36,5%), urmată de Măsurile 6.1 (9,7%) și 4.2 (Procesare produse agricole) – 8,7%. Măsura 6.3 a atras 5%, iar celelalte intervenții au cumulat sub 5% fiecare.

2.3. Valoarea medie a proiectelor finanțate în funcție de sesiuni

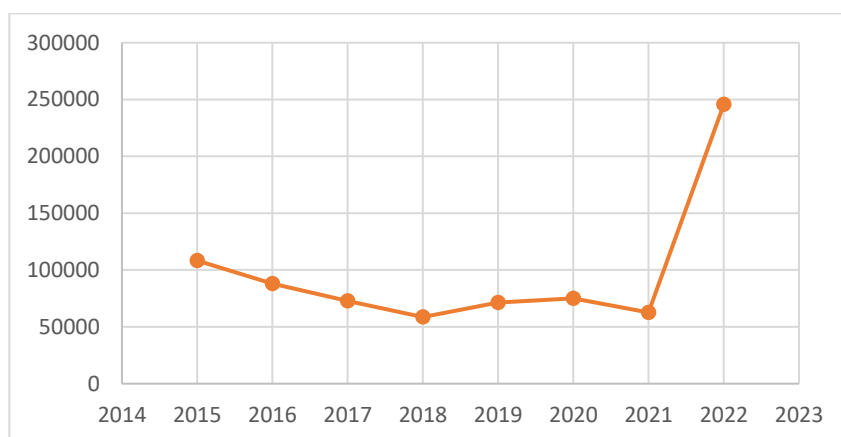

Figura 2.3.1 Valoarea medie a proiectelor finanțate în funcție de sesiuni

Sursa: Conceptualizare proprie pe baza informațiilor furnizate de AFIR

În perioada 2015-2021, valoarea medie a proiectelor contractate în Maramureș a scăzut cu 42%, de la 108.165 lei la 62.732 lei, indicând o orientare spre finanțarea proiectelor de dimensiuni mici, în special măsurile M6.3 și M6.1. Tendința s-a inversat în 2022, când valoarea medie a crescut de aproape patru ori (245.633 lei), menținându-se ridicată și în 2023 (170.560 lei), ceea ce reflectă o reorientare spre investiții mai consistente.

2.4. Valoarea medie a proiectelor finanțate în funcție de măsuri

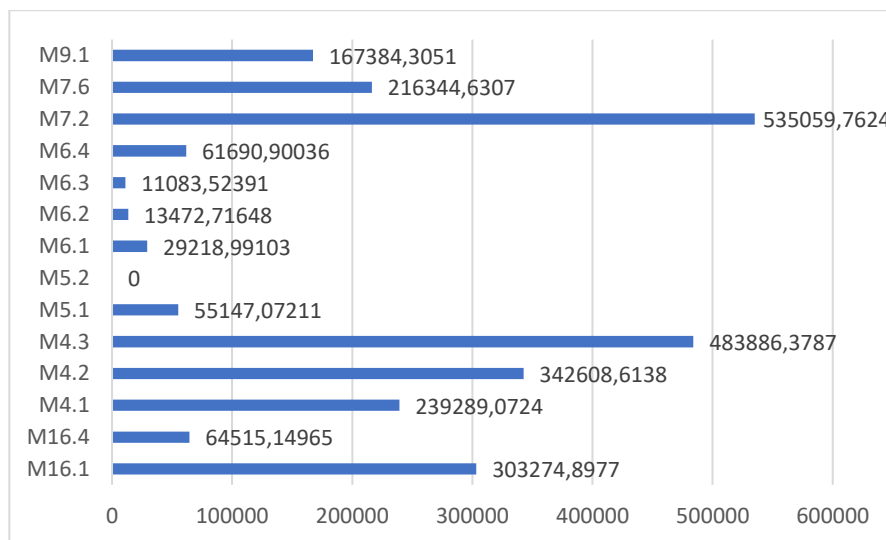

Figura 2.4.1 Valoarea medie a proiectelor finanțate în funcție de măsuri

Sursa: Conceptualizare proprie pe baza informațiilor furnizate de AFIR

Cea mai mare valoare per proiect se regăsește la Măsura 7.2 (Infrastructură rurală) – 535.059 lei, urmată de Măsura 4.3 (Infrastructură agricolă și forestieră), 4.2 (Procesare produse agricole) și 4.1 (Investiții în exploatații agricole), toate având caracter investițional pronunțat. În contrast, M6.3 și M6.4 au avut valori medii reduse.

3. Analiza impactului investițiilor asupra dezvoltării rurale

Pentru a evidenția relațiile dintre investițiile realizate prin PNDR și dezvoltarea agriculturii județului Maramureș, s-a aplicat o analiză a coeficienților de corelație Pearson. Această analiză a urmărit asocierea dintre variabilele investiționale (valoarea totală, număr de proiecte, valoarea medie), capacitatea tehnică (parcul de tractoare) și indicatorii agricoli (producția vegetală și animală).

Tabelul 1. Relațiile de corelație între investiții și indicatori agricoli și economici la nivelul județului

	An	Valoare_totală	Număr_proiecte	Valoare_medie	Parc_tractoare	Val_Q_Veg	Val_Q_Anim
An	1						
Valoare_totală	-0.45878	1					
Număr_proiecte	-0.27585	0.967625432	1				
Valoare_medie	0.404439	-0.454315142	-0.506181345	1			
Parc_tractoare	0.976355	-0.479453778	-0.273082227	0.323389172	1		
Val_Q_Veg	0.016447	0.186380473	0.33789527	-0.512040147	0.165183055	1	
Val_Q_Anim	-0.80161	0.163776007	-0.060793369	0.197481961	-0.816574538	-0.25316237	1

Sursa: Conceptualizare proprie pe baza informațiilor furnizate de AFIR și INS

Rezultatele evidențiază o corelație pozitivă între valoarea totală a proiectelor și numărul acestora ($r = 0,97$), sugerând o expansiune simultană a volumului investițional și a frecvenței proiectelor. Se remarcă o corelație negativă între valoarea totală și valoarea medie a proiectelor ($r = -0,45$), indicând că în anii cu investiții totale ridicate au fost preferate proiecte de valoare mai mică. Parcursul tehnologic este corelat semnificativ cu anul ($r = 0,97$), semnalând o creștere a bazei tehnico-materiale. Corelațiile dintre investiții și indicatorii agricoli sunt slabe moderate, indicând o influență parțială și indirectă a finanțărilor asupra rezultatelor productive.

Concluzii

Studiul evidențiază o dinamică investițională semnificativă în județul Maramureș în perioada 2015-2024, conturată printr-o concentrare a fondurilor pe măsuri adresate fermelor mici, tinerilor fermieri și modernizării exploatațiilor agricole.

Analiza bibliometrică confirmă interesul academic crescut pentru tematica dezvoltării rurale prin investiții, România fiind pe locul unu ca pondere (43,94%) în ceea ce privește numărul publicațiilor pe această temă. Domeniile cele mai asociate fiind economia agricolă, planificarea regională și studiile despre sustenabilitate, susținând relevanța abordării interdisciplinare.

Datele empirice reflectă o alocare majoritară a fondurilor prin măsurile 6.3, 6.1 și 4.1, în timp ce măsurile investiționale mari precum 7.2 sau 4.3 au atras valori medii ridicate pe proiect, dar un număr redus de contractări. Evoluția valorii medii a proiectelor sugerează o tranziție de la finanțarea proiectelor standardizate către intervenții mai consistente în ultimii ani ai perioadei analizate.

Analiza corelațiilor a arătat legături puternice între intensitatea investițiilor și modernizarea bazei tehnico-materiale, însă relațiile cu randamentele agricole și productivitatea zootehnică

au fost slabe, ceea ce poate indica faptul că investițiile nu se traduc automat în performanțe productive imediate.

În ansamblu, investițiile au contribuit la consolidarea infrastructurii rurale și sprijinirea capitalului agricol local, dar pentru maximizarea impactului asupra dezvoltării rurale este esențială o corelare mai strânsă între alocarea fondurilor și performanțele obținute în teren.

Acknowledgments

Această cercetare a fost realizată parțial în cadrul mobilității Erasmus+ (6-12 aprilie 2025), desfășurată de Maria Carina Grosu, Alina Florentina Gheorghe și Alexandra Marin la Institutul de Economie Agrară din Belgrad, Serbia.

Referințe bibliografice

References

1. Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), 2014. Disponibil online la <https://www.afir.ro> [Accesat la: 20 Aprilie 2025].
2. Comisia Europeană, 2024. *Politica Agricolă Comună – Dezvoltare rurală*. Disponibil online la https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_ro [Accesat la: 21 Aprilie 2025]
3. Comisia Europeană, 2024. *Regional Policy*. Disponibil online la https://ec.europa.eu/regional_policy/home_en [Accesat la: 25 Aprilie 2025]
4. Consiliul Județean Maramureș, 2024. *Județul Maramureș*, Disponibil online la <https://www.cjmaramures.ro/judetul-maramures> [Accesat la: 21 Aprilie 2025].
5. Institutul Național de Statistică (IINS), 2024. *Baza de date TEMPO-Online*. Disponibil online la <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table> [Accesat la: 30 Aprilie 2025]
6. Insitutul Național de Statistică – Direcția Județeană de Statistică Maramureș, 2024. *Despre Județul Maramureș*, Disponibil online la <https://maramures.insse.ro/despre-noi/despre-judetul-maramures/> [Accesat la: 21 Aprilie 2025].
7. Passas, I., 2024. Bibliometric Analysis: The Mai Steps. *Encyclopedia*, 4(2), pp.1014-1025.
8. Portalul Național de Informare privind Oportunitățile de Finanțare din Fondurii Europene, 2024. *Programul Național de Dezvoltare Rurală – PNDR*. Disponibil online la <https://oportunitati-ue.gov.ro/program/programul-national-de-dezvoltare-rurala-pndr/#ce-este-pndr> [Accesat la: 12 Mai 2025].